

Sygn. akt IV Ca 19/18

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca – SSO Barbara Kamińska

Sędziowie SO Małgorzata Szeromska (spr.)

SO Katarzyna Mirek - Kwaśnicka

Protokolant st. sekr. sąd. Anna Bałdyga

po rozpoznaniu na rozprawie 21 marca 2018 r. w P.

sprawy z wniosku B. M.

z udziałem A. M.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Ciechanowie z 31 października 2017 r.

sygn. akt I Ns 177/12

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. oddalić wniosek B. M. o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za II instancję.

Sygn. akt IV Ca 19/18

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ciechanowie postanowieniem z dnia 31 października 2017 r. ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni B. M. i uczestnika postępowania A. M. wchodzi:

a/ zabudowana nieruchomość położona w C. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Ciechanowie prowadzi księgę wieczystą (...), o wartości 337.000 zł

b/ samochód osobowy marki S. (...) nr rej. nr (...) nadwozia (...) o wartości 12.500 zł

c/ środki uzyskane ze sprzedaży samochodu osobowego marki D. nr rej. (...) w kwocie 1500 zł

d/ środki uzyskane ze sprzedaży łódzki w wysokości 200 zł

e/ pralka wartości 200 zł

f/ dwie komody wartości 600 zł

g/ stół i krzesła kuchenne łącznej wartości 100 zł

h/ laptop wartości o zł

i/ obraz olejny wartości o zł

j/ szafka pod telewizor wartości 200 zł

II. ustalił, że wnioskodawczyni B. M. poniosła nakład z majątku osobistego na majątek wspólny w wysokości 100.000 zł na kupno za 300 000 zł zabudowanej nieruchomości położony w C. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Ciechanowie prowadzi księgę wieczystą (...);

III. ustalił, że udziały małżonków B. M. i A. M. w majątku wspólnym są równe;

IV. dokonał podziału majątku wspólnego wnioskodawcy B. M. i uczestnika postępowania A. M. w ten sposób, że

1/ na wyłączną własność wnioskodawczyni B. M. przyznał: zabudowaną nieruchomość położoną w C. przy ul. (...) opisaną w punkcie I a postanowienia, środki uzyskane ze sprzedaży samochodu osobowego marki D. nr rej. (...) opisane w punkcie I c postanowienia, środki uzyskane ze sprzedaży łódzki opisane w punkcie I d postanowienia, o łącznej wartości 338 700 zł,

2/ na wyłączną własność uczestnika A. M. przyznał pozostałe składniki majątku wspólnego opisane w punkcie I postanowienia, o łącznej wartości 13 600 zł;

V. zasądził od wnioskodawczyni B. M. na rzecz uczestnika A. M. tytułem dopłaty kwotę 76 150 zł płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienie terminowi płatności ;

VI. ustalił, że uczestnik A. M. po ustaniu wspólności ustawowej poniósł nakłady z majątku osobistego na majątek wspólny w łącznej kwocie 15 789,28 zł;

VII. zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę 7894,64 zł tytułem rozliczenia nakładów z majątku osobistego uczestnika A. M. na majątek wspólny, płatną w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie do dnia zapłaty na wypadek uchybienia terminowi płatności; w pozostałym zakresie oddalił wniosek i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Istotne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i stanowiące podstawę rozstrzygnięcia były następujące:

Strony zawarły związek małżeński w dniu 5 sierpnia 2000 r. Przed jego zawarciem, ani w jego trakcie, małżonkowie M. nie zawierali umów majątkowych małżeńskich. Z małżeństwa tego mają 1 dziecko, którego wychowaniem zajmuje się A. M.. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 16 maja 2011 r. małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód. Dotychczas nie było podziału majątku wspólnego. Na dzień ustania wspólności majątkowej, wnioskodawczyni B. M. i uczestnik A. M. byli właścicielami:

1/ udziału w 1/2 części w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego położonym w C. przy ul (...), stanowiącym współwłasność w 1/2 części M. G. i w 1/2 części A. M. i B. M., dla którego w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie prowadzona jest księga wieczysta (...),

2/ ruchomości i wyposażenie lokalu mieszkalnego położonego w C. przy ul (...),

3/ zabudowanej nieruchomości położonej w C. przy ul (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie prowadzona jest księga wieczysta (...),

4/ niezabudowanej nieruchomości położonej w C. przy ul (...) – działka oznaczona numerem (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie prowadzona jest księga wieczysta (...),

5/ niezabudowanej nieruchomości położonej w C. przy ul (...) – działka oznaczona numerem (...), dla której w Sądzie Rejonowym w Ciechanowie prowadzona jest księga wieczysta (...)

6/ samochodu osobowego marki S. (...) nr rej. (...)

7/ środków uzyskanych przez B. M. ze sprzedaży samochodu osobowego marki D. (...) w wysokości 1.500 zł.

W trakcie postępowania, poza Sądem, strony część wspólnego majątku sprzedały i podzieliły się uzyskanymi ze sprzedaży środkami. Aktem notarialnym z dnia 19 lutego 2016 r. B. M. i A. M. sprzedali działki położone w C. przy ul (...) oznaczone numerami (...), a nabywcy tych nieruchomości przeleli na wskazane przez strony konta bankowe po połowie dla każdego z nich. B. M. sprzedała używaną lodówkę marki A. za kwotę 200 zł w dniu 24 listopada 2016 r. zatrzymując pieniądze uzyskane ze sprzedaży dla siebie. Umową zawartą w dniu 29 listopada 2016 r. B. M. i A. M. sprzedali wspólnie P. S. i I. S. ruchome wyposażenie mieszkania położonego w C. przy ul (...): meble kuchenne, zmywarkę, kuchenkę gazową, komplet wypoczynkowy z pokoju, komplet mebli z pokoju dzieciennego, komplet mebli do sypialni i meble w zabudowie z przedpokoju. Pieniądze ze sprzedaży ruchomości były wypłacone przez kupujących wnioskodawczyni i uczestnikowi w częściach równych. Aktem notarialnym z dnia 17 lutego 2017 r. B. M., A. M. i M. G. sprzedali I. i P. małżonkom S. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w C. przy ul (...) i podzieliли się uzyskanymi ze sprzedaży środkami. W okresie od 1 maja 2011 r. do 31 sierpnia 2016 r. w lokalu położonym w C. przy ul (...) mieszkał A. M. z synem. Do lokalu klucze miała również B. M.. Wnioskodawczyni korzystała z lokalu okazjonalnie, znajdowały się tam również jej rzeczy. Opłaty z tytułu zajmowanego lokalu położonego w C. przy ul (...) za okres od 1 maja 2011 r. do 31 sierpnia 2016 r. w 1/2 części w wysokości 15.789,28 zł poniósł wyłącznie A. M.. W dniu 30 grudnia 2008 r. B. M. i A. M. kupili, do majątku wspólnego, nieruchomość położoną w C. przy ul (...), za kwotę 300.000 zł. Na zakup nieruchomości położonej w C. przy ul (...) B. M. i A. M. w dniu 29 lutego 2009 r. zaciągnęli pożyczkę w (...) S.A. w W. w kwocie 136.535,03 zł, z czego kapitał stanowiła kwota 135.800 zł. Zabezpieczeniem pożyczki była hipoteka łączna w kwocie 170.000 zł wpisana do wszystkich ksiąg wieczystych nieruchomości, których współwłaścicielami były strony. Na kupno nieruchomości położonej w C. przy ul (...) B. M. otrzymała w dniu 29 grudnia 2008 r. darowiznę od swojego ojca R. G. w kwocie 100.000 zł. Za środki uzyskane ze sprzedaży nieruchomości położonych w C. przy ul (...) działki nr (...) została spłacona pożyczka zaciągnięta na kupno nieruchomości położonej przy ul (...) w C.. Wobec spłacenia pożyczki w dniu 1 marca 2016 r. Bank zezwolił na wykreślenie wszystkich hipotek. Aktualnie nieruchomość położona w C. przy ul (...) nie jest obciążona hipoteką. Wartość nieruchomości położonej w C. przy ul (...) wynosi 337.000 zł. Wnioskodawczyni B. M. ma 40 lat. jest z zawodu ekonomistką. Utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę. Uczestnik postępowania A. M. ma 41 lat, jest z zawodu inżynierem mechanikiem. Utrzymuje się z wynagrodzenia za pracę.

Sąd Rejonowy przyznał na własność wnioskodawczyni nieruchomość położoną w C. przy ul (...). Przy ustaleniu komu ma przyspaść nieruchomość na wyłączną własność, Sąd wziął pod uwagę okoliczność, że obydwie strony zadeklarowały gotowość dokonania spłat w terminie 3 miesiące, ale ze względu na wkład w kupno nieruchomości, wnioskodawczyni będzie obciążona niższą kwotą, gdyż ustalona spłata musi być obniżona o jej wkład w zakup nieruchomości.

Apelację od tego orzeczenia złożył uczestnik, zaskarżając postanowienie w części, w jakiej sąd dokonał merytorycznego rozpoznania sprawy i przyznał na rzecz wnioskodawczyni B. M. na jej wyłączną własność zabudowaną nieruchomość położoną w C. przy ul (...) opisaną w punkcie I a postanowienia oraz zasądził od wnioskodawczyni B. M. na rzecz uczestnika postępowania A. M. dopłatę. Apelujący zarzucił:

1. Naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233§ 1 w zw. z art. 328§ 2 k.p.c. poprzez całkowity brak uzasadnienia i wskazania podstawy prawnej powzięcia przez Sąd I instancji decyzji o przyznaniu należącej do stron nieruchomości położonej przy ul (...) w C. na wyłączną własność wnioskodawczyni z obowiązkiem dopłaty na rzecz uczestnika postępowania.

2. Naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez niewszechstronne rozważenie materiału dowodowego i całkowite pominięcie wniosków z opinii biegłego z zakresu budownictwa z dnia 20 stycznia 2014 r. stanowiącej o możliwości dokonania podziału fizycznego nieruchomości wspólnej stron na 6 lokali przy jednoczesnym braku znacznego nakładu kosztów, wobec czego uznaniu takiego podziału taki za w pełni zasadny z ekonomicznego punktu widzenia i jedynie lakonicznym stwierdzeniu w uzasadnieniu orzeczenia, że „podział nieruchomości znacznie wpłynąłby na jej wartość”, a strony „podzielają stanowisko biegłego odnośnie braku racjonalnego uzasadnienia dla fizycznego podziału nieruchomości”, podczas gdy wyraźnie sformułowane przez biegłego w opinii wnioski są zgoła inne.

3. Naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez nie rozważenie w sposób wszechstronny materiału dowodowego i przyjęcie, że strony zgodziły się ostatecznie na niedokonywanie podziału fizycznego nieruchomości, podczas gdy uczestnik postępowania wielokrotnie wyrażając stanowisko procesowe w sprawie jako preferowaną możliwość rozstrzygnięcia sporu wskazywał jako drugą ewentualność podział fizyczny nieruchomości.

4. Naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez pominięcie bezspornej w wyjaśnieniach stron okoliczności, że uczestnik postępowania wychowuje i zabezpieczenia potrzeby materialne małoletniego syna stron i przyznanie na jego wyłączną własność przedmiotowej nieruchomości będzie służyło zaspokojeniu potrzeb materialnych syna stron, a zatem przyznanie nieruchomości na wyłączną własność uczestnika postępowania znajduje faktyczne uzasadnienie.

5. Naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez pominięcie bezspornej w wyjaśnieniach stron okoliczności, że uczestnik postępowania z sukcesem administrował całą nieruchomością i osiąga wyższe dochody miesięczne, a zatem gwarantuje lepszą rękojmie zachowania nieruchomości w należyтым stanie, a co więcej pewniejszą rękojmie szybkiej jednorazowej spłaty wnioskodawczym.

6. Naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 233 k.p.c, tj. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na wyprowadzeniu z zebranego w sprawie materiału dowodowego uznanego przez Sąd za wiarygodny wniosków w niego nie wynikających, a tym samym ustalenie stanu faktycznego sprzecznego z zebrany materiał dowodowym.

7. Naruszenie prawa materialnego przepisu art. art. 211 k.c. oraz art. 212 k.c. i 623 k.p.c. poprzez ich błędną wykładnię, a w konsekwencji ich niezastosowanie polegające na niedokonaniu podziału fizycznego, wobec istnienia w sprawie sprzecznych stanowisk stron, z których każda żądała przyznania jej nieruchomości na wyłączną własność, przy jednoczesnym uzyskaniu opinii biegłego z zakresu budownictwa uznanej przez Sąd za wiarygodną, a stanowiącej o możliwości i zasadności dokonania podziału fizycznego nieruchomości. Co więcej z przedmiotowej opinii wyraźnie wynika, że podział nie jest spreczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy i nie pociąga za sobą znacznego zmniejszenia jej wartości.

Apelujący wniósł o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego w Ciechanowie z dnia 31 października 2017 r. poprzez przyznanie na wyłączną własność uczestnika postępowania Arkadiusza M. zabudowanej nieruchomości położonej w C. przy ul. (...)pernika 4 opisanej w punkcie I a postanowienia o łącznej wartości 337.000,00 PLN oraz zasądzenie od uczestnika postępowania A. M. dopłaty na rzecz wnioskodawczyni B. M. połową wartości spornej nieruchomości, ewentualnie o uchylenie postanowienia w zaskarżonym zakresie, tj. w pkt. IV 1/ zdanie 1 i w pkt. V tegoż postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja jest niezasadna.

Spór w rozpoznawanej sprawie ostatecznie sprowadził się do sposobu zniesienia współwłasności nieruchomości, po częściowym ugodowym dokonaniu podziału innych składników majątku przez wnioskodawczynię i uczestnika.

Zarówno wnioskodawczyni jak i uczestnik wnosili o przyznanie każdemu z nich nieruchomości, przy czym uczestnik dopuszczał możliwość jej podziału na lokale i przyznanie poszczególnych lokali współwłaścicielom, pozostawiając we współwłasności część wspólną, wnioskodawczyni natomiast na taką ewentualność nie wyrażała zgody.

Przyznać należy rację apelującemu uczestnikowi, że przy zniesieniu współwłasności pierwszeństwo ma podział fizyczny rzeczy, co wynika wprost z art. 211 k.c. Zaakceptować także należy utrwalone w orzecznictwie stanowisko, że zniesienie współwłasności przez przyznanie rzeczy jednemu współwłaścicielowi nie może nastąpić wbrew jego woli albo gdy żaden współwłaściciel nie życzy sobie takiego sposobu zniesienia współwłasności. Inaczej mówiąc, nie można przyznać rzeczy osobie, która jej sobie nie życzy. Analogicznie potraktować należy brak zgody wnioskodawczyni na ustanowienie odrębnej własności lokali i przyznanie jej połowy wyodrębnionych lokali. Skoro wnioskodawczyni nie wyraża zgody na przyznanie jej części lokali, chciała natomiast otrzymać – tak jak uczestnik – całą nieruchomość, to jej brak zgody uniemożliwia dokonanie takiego podziału. Nie ma więc potrzeby rozważać kwestii dopuszczalności podziału nieruchomości na lokale, aczkolwiek Sąd Okręgowy, po analizie opinii biegłego przychylił się do stanowiska apelującego, że ustanowienie odrębnej własności 6-ciu lokali było jak najbardziej możliwe. W tym miejscu przywołać natomiast należy uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 12 września 2013 r. (IV CSK 5/13): Sposób zniesienia współwłasności nieruchomości poprzez wydzielenie odrębnej własności lokali tylko wówczas świadczyć będzie o zastosowaniu właściwego sposobu podziału, jeśli pozwoli on na stworzenie warunków do normalnego, niezakłóconego korzystania w przyszłości przez współwłaścicieli z wydzielonych w ramach budynku lokali i do zapewnienia na przyszłość zgodnego współdziałania wszystkich współwłaścicieli do pozostawionych nadal we współwłasności wspólnych części w ramach całej nieruchomości będącej przedmiotem zniesienia współwłasności. Trzeba również podkreślić to, że art. 211 oraz 212 k.c. w ramach postępowania o podział majątku wspólnego małżeńskiego stosowane są nie wprost, lecz odpowiednio, i to przez podwójne odesłanie (art. 46 k.r.o. i art. 1035 k.c.). Ustawodawca nakazuje zatem brać pod uwagę specyfikę instytucji, do której zastosowanie mają mieć przepisy docelowe. Podział majątku wspólnego małżeńskiego następuje z reguły w okolicznościach konfliktu między współwłaścicielami, dlatego sposób podziału majątku wspólnego powinien sprzyjać likwidacji tego konfliktu. Nie ulega wątpliwości, że wnioskodawczyni i uczestnik pozostają w konflikcie, co mogłoby znacząco utrudnić lub uniemożliwić zarząd nieruchomością w odniesieniu do części pozostałej we współwłasności.

Rzecz Sądu Rejonowego było zatem dokonanie wyboru współwłaściciela, któremu nieruchomość powinna być przyznana. Wybór, który został dokonany należy zaakceptować. Za wyborem wnioskodawczyni przemawiał fakt, że ma ona nieruchomość w swoim posiadaniu i nią administruje, zatem nie ma problemu związanego z wydaniem nieruchomości, przekazaniem dokumentacji związanej z administracją. Nadto, ponieważ wnioskodawczyni poczyniła nakład z majątku osobistego na majątek wspólny, dopłata na rzecz uczestnika jest znacząco mniejsza, aniżeli w przypadku konieczności dokonania tej dopłaty przez uczestnika na rzecz wnioskodawczyni. Natomiast argument apelującego, że wspólny syn stron zamieszkuje z uczestnikiem nie mógł odnieść skutku, bowiem żaden z lokali mieszkalnych w przedmiotowej nieruchomości nie służy zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych uczestnika i syna stron. Przywołać w tym miejscu należy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2003 r. (IV CKN 13/01): Ocena okoliczności, które - zgodnie z art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 1035 k.c. - decydują o przyznaniu rzeczy jednemu ze współspadkobierców, należy do Sądów rozpoznających sprawę merytorycznie i Sąd kasacyjny mógłby ją zakwestionować tylko wtedy, gdyby była rażąco błędna lub oparta na stwierdzeniach oczywiście sprzecznych z dokonanymi ustaleniami. Wybór, któremu ze współwłaścicieli przyznać przedmiotową nieruchomość nie był oczywisty, bowiem oboje ubiegali się o to, nadto, oboje dawali gwarancję uiszczenia dopłaty. Jednakże opisane powyżej okoliczności uzasadniają przyznanie nieruchomości wnioskodawczyni, co Sąd Okręgowy zaakceptował.

Z powyższych przyczyn Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c., o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 520 § 1 k.p.c.